

güncel hukuk

AĞUSTOS 2010 / 8-80 AYLIK HUKUK DERGİSİ 5 TL

MAĞDUR
HAKLARI VE
ANAYASA

GUANTANAMO'DAN
AMERİKALI-TÜRK
BİR ASKER

İNTERNET
YASAKLARI

SIRLARLA
SINAV

Kirli, Pahalı, Bağımlı Enerji

YAŞANAMAZ ÇEVRE

ISSN 1304-561X

Bir Turnusol Kağıdı

Türkiye’de İnternet Yasakları

“İnternet çıktılarını arkadaşlar getiriyor. İnanın bakmaya utaniyorum. Çünkü oradaki ifadeler hakareti aşıyor... Bunlar insanı katil bile yapar... Siz TC Cumhurbaşkanısınız, Başbakanısınız, karşınızdaki bunu yapma hakkını nerden buluyor. Böyle bir hak olamaz. Hukukta yataklık etme var ya, bu da yardım ve yataklıktır. Bunu siz edite edeceksiniz koymayacaksınız, yayınlamayacaksınız.”

Yar. Doç. Dr. Kerem Altıparmak

Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Yaman Akdeniz

İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Çıktığı ilk günden beri bir sansür yasası olduğunu ifade ettiğimiz¹ 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Yasa'nın açtığı sorunlar giderek daha tehdit edici bir hale geliyor. Niceliksel olarak erişimi engellenen site sayısında ve kullanılan yöntemlerdeki artışın ötesinde, niteliksel açıdan da çok net bir resim ortaya çıkmaya başladı. 3 yıllık uygulama sonunda görülen o ki Yasa'nın amacı söylendiği gibi çocukları zararlı içerikten korumak değil; büyük bir ticaret ve siyaset alanı haline gelen İnterneti zapturapt altına almak. Bu tavir nedeniyle İnternet yasakları giderek artan bir şekilde bir insan hakları ve hukuk devleti krizine dönüşüyor. Kriz, hükümetin temel haklar ve özgürlüklere ilişkin yaklaşımı açısından da turnusol kâğıdı işlevi görüyor.

Yasa'nın neden temel haklara ve özgürlüklere aykırı olduğunu çeşitli vesilelerle daha önce dile getirmiştik.² Geçtiğimiz haftalarda 37 örgütün öncülüğünde imzaya açılan bir bildiri³ bu temel ilkelerin geniş bir zeminde destek bulunduğunu gösteriyor. Ne var ki İnternette ardı arkası kesilmeyen sansür haberleri konuyu yeniden gözden geçirmenin yararlı olacağını gösteriyor. İnternet yasaklarının tekrar gündemin üst maddelerine tırmanmasının baş nedeni, Haziran 2010 başında Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK), Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın (TİB) YouTube'un diğer Google hizmetlerinin de kullandığı bazı IP adreslerine erişimi engellemesi⁴ ve daha sonra benzer bir kararın Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından verilmesi olarak açıklanabilir.⁵

Bu gelişmeler, Türkiye'deki İnternet yasaklarını hem pratik hem de teorik açıdan yeniden değerlendirmeyi zorunlu kılıyor. Pratik açıdan, bu yazının yazarlarının arasında bulunduğu kimi hukuki girişimler yapıldı.⁶ Hem idareden hem de mahkemelerden olumsuz cevap alan bu girişimlerin son karar mercii AİHM olacak. Ama söz konusu yasakların teorik boyutu da sorunsuz değil. Bir yandan YouTube engellemesinin bir ulusal onur meselesi haline getirilmesi, öte yandan tartışmanın merkezindeki sitenin

küresel dev bir şirket olması sansür resminin net bir şekilde görülmesini engelliyor.

Bu zorluklara rağmen, bu güncel sorunun iyi bir şekilde incelendiğinde daha derinde yaygınlaşan keyfi sansür uygulamasını da deşifre etmek için bulunmaz bir fırsat sunduğunu düşünüyoruz.

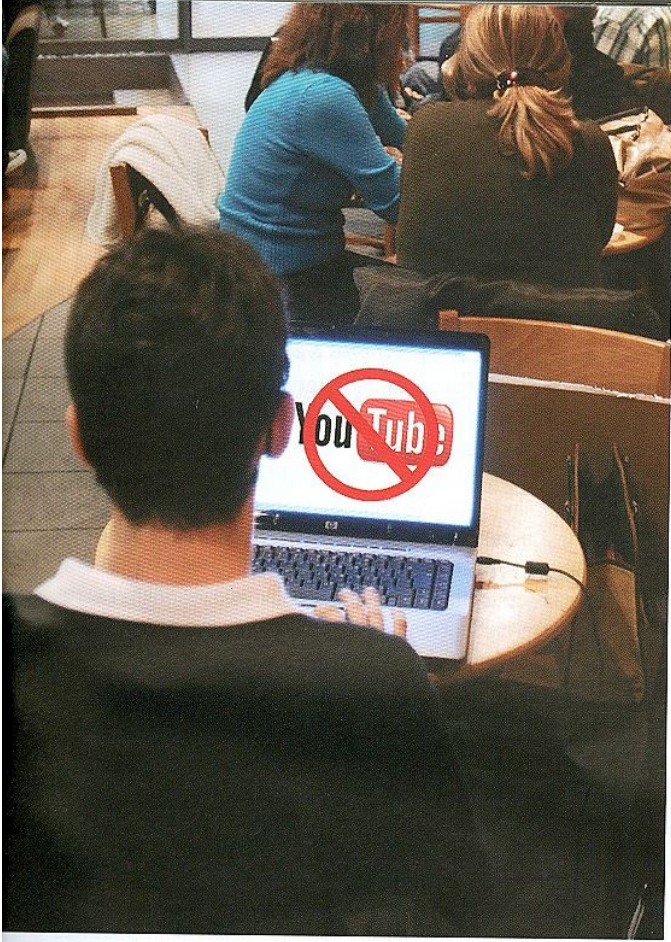
Kimin Hakkı?

Öncelikle, aşağıda açıklayacağımız nedenlerle özerkliği tartışmalı hale gelen TİB, Google hizmetlerini etkileyen IP kısıtlama kararı sonrasında yayımladığı 04.06.2010 tarihli basın bülteninde Google "hizmetler[in]den yararlanan İnternet kullanıcılarının mağduriyetinin çözümü bahse konu hizmetleri sunan şirketlerin elinde bulunmaktadır" ifadelerini kullandı.

Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'ın da benzer bir görüşü paylaştığı görülüyor. Bakan önce, Google'u Türk mahkemeleri önünde hakkını aramamakla eleştirip,⁷ ardından bu makalenin yazarlarının da aralarında bulunduğu, sansüre karşı girişimde bulunanlardan "İnternet severler onun yerine müracaat etmişler. Türkiye'de onun hakkını arıyorlar o da hiç olmadan" diyerek şikayet etti.⁸ Bakan, Meclis kürsüsünden 24 Haziran 2010 tarihinde yaptığı açıklamada da "Bu kadar hukuk tanımaz, bu kadar kendi başına buyruk bir siteyi ne yazık ki bu ülkede hararetle savunanlar var, ben bunu da kınıyorum"⁹ ifadelerine yer veriyor.

Nihayet, kullanıcılar tarafından erişim yasaklarının kaldırılması için itirazları değerlendiren Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi de başvuruların taraf olmadığı gerekçesi ile itirazları reddediyor.¹⁰

Dikkat edilirse her üç kurum da, taraf olmayan İnternet kullanıcılarının gönüllü "Google savaşıları" olduğu sonucuna ulaşıyor. Acaba Google ve YouTube hizmetlerine ulaşan İnternet kullanıcılarının temel hakları bu kadar kolay hiçe sayılabilir mi? İdarenin evrensel nitelikte olan ve bütün dünyada milyonlarca kişi tarafından kullanılan hizmetlere ulaşmayı sağlamak yönünde hiç mi yükümlülüğü yoktur?

İnsan hakları hukuku açısından bakıldığında konu tartışma götürmeyecek kadar açıktır. Anayasa'nın 26. maddesine göre "Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar". Aynı ifadeleri Türkiye'nin taraf olduğu Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (md. 19) ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde (md. 10) de görmek mümkündür. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi sayısız kararında Sözleşme'ye taraf ülkelerin vatandaşlarının düşünce özgürlüğü ve bilgi edinme hakkını korumakla yükümlü olduğunu ve bu kapsamda pozitif yükümlülüğü olduğunu belirtmiştir.¹² Bu kapsamda Ocak 2010'da AGİT Medya Özgürlüğü Temsilcisi Ofisi Türkiye ile ilgili yayınladığı sansür raporunda¹³ Ankara'dan 5651 sayılı Kanun'un kaldırılmasını ya da yukarıda bahsi geçen uluslararası sözleşmelere uygun hale getirilmesini talep etmişti. Aynı taleplerini AGİT Haziran 2010 içinde yineledi.¹³

Bir başka ifadeyle, yasal süreçleri takip eden kişiler İnternet veya Google sever değil anayasal hak sahibi vatandaşlardır. Amaçları anayasal korunma altına alınmış temel hak ve özgürlükleri savunmaktır. Bu durumda idare, haklarını korumak yükümlülüğünde olduğu kişileri ciddiye almayarak Anayasa ve yasaların kendisine yüklediği ödevleri ihmal ve ihlal etmektedir.

Ulaştırma Bakanı İnternet Yasakları Üzerinde Konuşmalı mı?

Ulaştırma Bakanı Yıldırım'ın İnternet yasaklarıyla ilgili tartışmaların başladığı ilk günden beri kesintisiz şekilde medyada ve Meclis'te açıklamalar yaptığı gözlemlenmiştir. Oysa bu yaklaşımın da 5651 Sayılı Yasa'nın öngördüğü yöntemle aykırı olduğu iddia edilebilir. Gerçekten de 5651 Sayılı Yasa'ya göre erişim engelleme kararları kural olarak bir ceza muhakemesi tedbiri olarak öngörülmüş ve kural olarak yargı kararıyla alınacağı öngö-

rülmüştür. (md. 8). Aynı zamanda, Yasanın 8. maddesine göre, belli koşulların oluşması halinde erişimin engellenmesi kararı re'sen Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) tarafından da verilebilecektir.¹⁴

Bu çerçevede karşısında hükümeti temsil eden bir Bakan, bir mahkeme tarafından alınmış bir karar hakkında, yargı süreci ve savcılık soruşturması devam ederken, her gün görüş serdedebilir mi?

Anayasa'nın 138. maddesinin 2. fıkrası hukuk devletinin temel kurallarından birine yer veriyor. Bu kurala göre "Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz". 2813 Sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Yasa'nın 5. maddesine göre de idarî ve mali özerkliğe sahip Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu görevlerini yerine getirirken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi Kuruma emir ve talimat veremez.

Bu hükümler karşısında siyasi kişiliklerin, mahkemeleri ve özerk idareyi sürekli etki altında bırakacak ifadelerden kaçınması gerektirici açıktır.

İdeal Bir Yetki Saptırması Örneği: "Google Vergi Vermiyor"

Google-YouTube tartışmalarının idare hukuku açısından da ilgi çekici boyutları var. Belki de bunlar arasında en fazla üstünde durulması gerekeni, vergi meselesi. Ulaştırma Bakanı, Google'ın Türkiye'de para kazandığı halde ülkeye bir faydası bulunmadığını belirtiyor. Milliyetçi duygulara da hitap eden Meclis konuşmasında; "E, Türkiye'de de 'Ben ofis açmam. Ben belge almam. Ben vergi vermem. Ben istediğim gibi hizmet yaparım, bana da kimse yasak koyamaz, Türk mahkemeleri de dâhil [...]' Bunu Türk milleti kabul mü edecek? Türkiye Cumhuriyeti buna boyun mu eğecek arkadaşlar?" ifadelerine yer veriyor.

Fakat, 5651 Sayılı Yasa'daki katalog suçlar arasında "vergi vermeme" suçu yok. Türkiye'de vergisini vermeyen bir şirketin web sitesine erişim engellenir şeklinde bir hukuki yaptırım ne 5651 Sayılı Yasa'da ne de başka bir yasadaki mevcut. Öyleyse ısrarlı bir şekilde vergi konusuna gönderme yapılmasından YouTube, vergi vermediği için erişimi engellenmiştir ama diğer bir suç bunun için kılıf olarak kullanılmaktadır sonucunu çıkarabiliriz. Bir an için bu vergi tezinin doğru olduğunu varsaysak bile genel kamu yararının yanında bir yasadaki özel bir amaç öngörülmüşse sadece bu amaç için işlem yapılabileceğine dair idare hukuku kuralı gereği vergi konusunun gündeme getirilmesi hukuka aykırı olacaktır. 5651 Sayılı Yasa, İnternet şirketlerini vergilendirme amaçlı erişim engelleme gibi bir yöntem öngörmediğine göre bir şirketi vergilendirmek amacıyla katalog suçlardan gerekçe uydurma girişimi tipik bir yetki saptırması olacaktır.

Tüm Bilgiler Yanlış

Gariptir, tüm ilgililer İnternet yasaklarının meşruluğunu Türkiye Cumhuriyeti yasalarına göre değil başka ülkelerden aldığı örneklerle göre kanıtlamaya çalışıyor. Aşağıda göstereceğimiz üzere bu örnekler gerçeği yansıtmıyor. Ama daha vahim olanı Türk hukukuna ilişkin bilgilerin de doğruları yansıtmıyor olması.

Örneğin Bakan Yıldırım'ın 24 Haziran 2010 tarihli Meclis konuşmasında şu ifadeler yer alıyor: "Bugün, paylaşım sitelerinden

bir tanesinin kapatılmasının yani 2008 Mayıs'ında Ankara 1'inci Sulh Ceza Mahkemesinin verdiği kararla kapatılmasının sebebi Atatürk'e hakarettir. Onun dışında hiçbir suçla ilgili, bu Yasa bakımından bir işlem yapılmamıştır. İçerikler talep üzerine çıkarılmıştır. Eğer çıkarılmamışsa savcılık ve hâkim kararıyla resen çıkarılmıştır."

Bu kavranılması güç cümlelerden iki anlam çıkarmak mümkündür. İlk ihtimal, Sayın Bakan YouTube dışında hiçbir siteye 5651'in uygulanmadığını söylüyor olabilir. Türkiye'den 6000'i aşkın sitenin erişime engellendiği düşünülecek olursa bunu kast ediyor olamaz. İkinci ve daha güçlü ihtimal, YouTube ile ilgili başka işlem olmadığını söylemek istiyor olabilir. Ama bu da aslında doğru değildir. YouTube'a ilişkin olarak 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin Mayıs 2008 kararından önce de erişim engelleme kararları vardır.¹⁵ Bildiğimiz kadarıyla mevcut karar kalktığı takdirde onlarca başka yargı kararı YouTube'a erişimi engellemek için sırada beklemektedir.¹⁶

Bunun yanında, Bakan Yıldırım Meclis konuşmasında "Burada dokuz tane suç tanımı var. Bu suç tanımları esasen Türk Ceza Kanunu'nda mevcut olan suçlar, 120'den başlayıp 130'a kadar, hatta 139'uncu maddeye kadar tanımlanmış suçlar yani İnternet ortamından işlenebilecek suçlar. Nedir bunlar? Çocuk pornografisi, çocuk istismarı, kumara teşvik, intihara teşvik, çocukların kötü alışkanlıklara azmettirilmesi, yönlendirilmesi; ağırlıklı itibarıyla çocukların sanal ortamda istismarı ve bundan doğacak mağduriyetlerin, suçların önlenmesi. Bölücülük de bunun içinde yani ülkeyi bölmeye yönelik faaliyetler, vesaire" açıklamasını yapmıştır.

Bu kısa paragraftaki yanlışları sıralamak gerekirse suçlar TCK 120'den başlayıp 130'a kadar devam etmiyor. Sırasıyla TCK'nın 84, 103, 190, 194, 226, 227, 228. maddelerinde düzenlenen suçlar 5651'de katalog suç olarak sayılmış. Bir başka deyişle 120-139 arası bir tek madde bile katalog suçlar arasında yok. Ayrıca, çocukların kötü alışkanlıklara azmettirilmesi gibi bir suç tipi zaten mevcut kanunlarımızda yok. Ama konuşmada bahsi geçen suçlar arasında en sorunlusu "Bölücülük de bunun içinde yani ülkeyi bölmeye yönelik faaliyetler" ifadesi. 5651 katalog suçları arasında bölücülük suçunun sayılması bir yana, Türk hukukunda böyle bir suç türü yok. Burada kimi özel yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri'nin 5651 Sayılı Yasa'ya tamamen aykırı bir şekilde uyguladıkları erişim engelleme kararlarından bahsediliyorsa, bu Mahkemeler de kararlarını 5651 Sayılı Yasa'ya dayanarak değil Terörle Mücadele Yasası'na; bölücülükten ziyade teröre dayandırmaktalar. Mahkemeler, bugüne kadar 5651 Sayılı Yasa'nın 8. maddesinde sayılan katalog suçlarla ilgili olmayan, politik nitelikteki 200'den fazla web sitesini terörle mücadele mevzuatı ve diğer kanunlara dayanarak yasaklamıştır.¹⁷ Mahkemeler Atılım, Günlük Gazetesi, Özgür Gündem ve Keditör gibi bir çok siteye politik sansür uygulamakta fakat erişim engelleme gerekçelerinin 8. madde kapsamı dışında verilmiş olduğu gözlenmektedir. Bakan Yıldırım, asıl meselenin siyasi sansür olduğunu bu vesileyle açık bir şekilde dile getirmiş oluyor.

Diğer Ülkelerdeki Durum: Karşılaştırmaya Gerek Var mı?

Öncelikle belirtelim ki, Türkiye'de özgürleştirme konusunda başka ülke örneklerini emsal almakta çekingen davranan yetkililer, konu sınırlandırma olunca ilgili ilgisiz tüm ülke örneklerine başvurmadan çekinmemektedir. İnternet yasakları bu konuda çarpıcıdır. Çünkü hükümet ve idare bu kez çözüm önerilerini İtalya'dan Brezilya'ya kadar götürmektedir. Hemen sorulmalıdır: Brezilya nereden çıktı? İtalya neden ölçüt alınıyor?

Bu yöntemin insan haklarını savunanlar tarafından şiddetle reddedilmesi gerekir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kamu idaresinin ve kurumlarının yükümlülüğü T.C. Anayasası ve uluslararası antlaşmalarla koruma altına alınan temel hak ve özgürlükleri korumaktır. Brezilya'daki İnternet yasakları Türk hukukuna aykırı alınan önlemleri meşru hale getiremez.

Bu çekincemizi saklı tutmakla birlikte, Türkiye'de uygulanan sansür sistemini meşrulaştırmaktan ziyade bu tür denemelerin ne kadar anlamsız olduğunu ve verilen örneklerin aslında ne kadar ilgisiz olduğunu göstermenin faydalı olduğunu düşünüyorum. Hükümetin belki de en temel tezi Google şirketini başka devletlerle yaptığı sözleşmelerin bir benzerini Türkiye ile yapmaması.

Bakan Yıldırım Meclis konuşmasında "Keza, İtalya, aynı şekilde, zararlı bir içeriği, ceza içeren bir içeriği üç saat içinde çıkardığı için, dikkat edin üç saat içinde çıkardığı için 'geç çıkardı' diye suç duyurusunda bulunmuş, hakkında dava açmıştır" ifadelerine yer veriyor. Olay aslında şu şekilde gerçekleşmiştir. İtalyan Mahkemesi'nin 24.02.2010 tarihli YouTube kararı incelendiğinde bahsedilen videonun YouTube'a 8 Eylül 2006 tarihinde yüklendiğini ve sonrasında yaklaşık 2 ay sonra 7 Kasım 2006'da yayından kaldırıldığı açık ve net bir şekilde belirtiliyor. İtalya'da bu video 2 ay yayında kalmış, en popüler vi-

deolardan bir tanesi olmuştur. Google bu süre içinde hiç bir şey yapmamış, içeriğe müdahale etmemiştir. 2 ay sonra ilk yasal uyarı geldikten sonra 24 saat içinde bu videoyu yayından çıkarmıştır. Mahkeme videoyu yayından geç çıkarmaktan ziyade ilk baştan beri ve 2 ay boyunca bu videoyu yayınlanmasına izin verdiği için Google yöneticilerini suçlu bulmuştur. Bir an için bu kararın mükemmel bir emsal olduğu düşünülse bile yakından incelendiğinde Türkiye'deki uygulamaya meşruluk getirmeyeceği görülecektir.

Burada söz konusu olayın içeriğine ve karara verilen tepkilere de değinmek gerekir. Söz konusu olayda amaç İtalya'daki bir siyasi şahsiyeti korumak değildir. Kaldırılması istenen video zihinsel engelli bir gence karşı işlenen fiziksel taciz görüntülerini içermektedir. Dahası söz konusu mahkeme kararı hiç de sunulduğu şekilde olağan karşılanmamış tüm dünyada ciddi eleştiriler almış, bu tür kararların yaygınlaşması halinde İnternetin işleyemez hale geleceği ileri sürülmüştür.

Dahası aslında İtalya'daki sorumluluk ve cezalandırma örneğinin Türkiye'deki sansür sistemi ve uygulamaları ile de pek ilgili yoktur. İtalyan makamları ve mahkemesi YouTube'a bu süreç

Yasal süreçleri takip eden kişiler internet veya Google sever değil anayasal hak sahibi vatandaşlardır. Amaçları anayasal korunma altına alınmış temel hak ve özgürlükleri savunmaktır. Bu durumda idare, haklarını korumak yükümlülüğünde olduğu kişileri ciddiye almayarak Anayasa ve yasaların kendisine yüklediği ödevleri ihmal ve ihlal etmektedir

İki bine yakın kişi Sansürle Karşı
Yürüyüş için Taksim'de buluştu.
17 Temmuz 2010

İNİNDE erişim engelleme veya sansür uygulamamıştır. İlgililer hakkında dava açılmış, bu kişilerin suçlu katıldığı sonucuna ulaşarak mahkum edilmelerine karar verilmiştir. Daha da önemlisi yargılanan kişilere savunma hakkı verilmiştir. Türkiye'de halen YouTube'a karşı açılmış bir dava yoktur. Sadece mahkemeler tarafından verilen tedbir kararları ile erişim engellenmektedir. Aradan 25 ay geçmesine rağmen savcılık soruşturmasından kovuşturmaya bir türlü geçilmemiştir. Olur da bir gün bu gerçekleşirse, suç olduğu iddia edilen eylemlere YouTube yöneticilerinin de katıldığına karar verilirse, o zaman bu kişiler hakkında da karar tesis etmeye bir engel yoktur.

Bakan Yıldırım bu tezi kuvvetlendirmek için başka ülke örneklerine de yer vermektedir: "Ayrıca bu paylaşım sitesi, hani, Türkiye müdahalecidir filan diyor ya, bakın Brezilya'da 3.663 tane veriyi adli makamların talebi üzerine teslim etmiş, Amerika'da 3.580, İngiltere'de 1.166, Almanya'da 130, Türkiye'de sadece 1 tane. Türkiye mi yasakçı şimdi? Yani bütün rakamlar ortada, Türkiye mi yasakçı yoksa bu bahsettiğim ülkeler mi yasakçı? Müdahale edip bu verileri elinden alıyorlar." İlginçtir, bu bilgilerin kaynağı aslında Google şirketinin kendisidir.¹⁸ Bu rakamlar yapılan işlemlerden ziyade sadece Google'a iletilen talepleri göstermektedir. Örneğin Brezilya 3.663 tane veri talep etmiştir ama bunların ne kadarını temin edebilmiştir, belirsizdir. Google, istatistikleri açıklarken kesinlikle bu istatistikler taleplerin karşılandığı anlamında yorumlanamaz ya da bütün talepleri yerine getirdik anlamına gelmez açıklamasını yapmaktadır. Yapılan açıklama sadece 1 Temmuz 2009 ve 31 Aralık 2009 arasındaki 6 aylık süreç içinde Şirkete ulaştırılan talepleri istatistikleştiren bir açıklamadır.

Google, istatistikleri yayınladığı bu sayfalarda içerik çıkarma ile ilgili talep istatistiklerini de yayınlamış ve bunlarla ilgili de benzer bir yorum yapmıştır. Bu istatistiklere bakıldığında Türkiye'den gelen taleplerin sayısının çok düşük olduğu görülmektedir. Aynı zamanda Türkiye'den gelen 10 kadar talebin yüzde 66.7'sinin karşılandığı da açıklanmıştır. Bununla birlikte, Türkiye'den YouTube zaten erişime engelli olduğu için Türkiye'den yapılan talep sayısının az olmasını da normal karşılamak gerekir. Öte yandan, bütün ülkelerden binlerce başvuru geldiği gibi bir görüntü yaratmak da kasıtlı değilse yanıltıcıdır. İlgili istatistiklere göre 20'nin üzerinde başvuru yapan ülke sayısı sadece 9'dur. Daha açık söylemek gerekirse Türk yetkililer geri kalan 200 devlet yerine bu 9 örneği tercih etmektedirler. Bu verilere göre Google'ın Türkiye'yi küçük gördüğü tezi de doğru değildir. Örneğin aynı istatistiklere göre İsveç'ten, Litvanya'dan, Pakistan'dan yapılan taleplerin hiçbiri karşılanmamış, İsrail'den yapılanların sadece yüzde 20'sine olumlu cevap verilmiştir. Aslında kamuoyunu yurt dışındaki istatistiklerle ilgili bilgilendirmekten ziyade Bakan Yıldırım 5651 Sayılı Kanun kapsamında yapılan eri-

şim engellemeleri ile ilgili detaylı istatistikî bilgi verebilirdi. Fakat bu istatistikler Mayıs 2009'dan beri TİB tarafından gizleniyor ve kamuoyundan saklanıyor.¹⁹ Demek ki Brezilya, Almanya veya İngiltere ile ilgili Google tabanlı istatistikler Türkiye istatistiklerinden daha değerli.

Nasıl Bir Yerli Sürüm?

Yine tüm yetkililerin sıklıkla dile getirdikleri bir iddia YouTube'dan Türkiye için bir yerel sürüm istendiği ve bu talebin reddedildiğidir. Erişim engellemelerine karşı itirazları reddeden mahkemeler de dolaylı yoldan bu yaklaşımı onaylamaktadır.²⁰ Bir taraftan bazı ülkelerde yerel sürüm uygulamasının olduğu doğrudur. Fakat, diğer taraftan, yerel sürüm olan ülkelerde (İngiltere, Fransa, ve Almanya dahil olmak üzere) hiç bir zaman YouTube cezalandırma, erişim engelleme, veya sansür tehdidi ile karşılaşmamıştır. Bu ülkeler YouTube'un artısının eksisinden fazla olduğunun farkındadır. Türkiye'de de aynı sistemin kurulması mümkündür ama gerek idarenin gerekse mahkemelerin istediği yerel sürüm o ülkelerdekilerden daha farklıdır. Türk makamları yerel uygulamanın yanı sıra YouTube'un global sürümünden de içerik çıkarılması konusunda ısrar etmektedir. Mahkemeler, içeriğe Türkiye'den ulaşılmasını yeterli görmekte, Türkiye dışında da içeriğin çıkarılması konusunda ısrar etmektedir ve aslında talep edilen yerel kontrollü global YouTube sansür sistemidir.

Daha da vahim olanı, aslında Türkçe ara yüz olmamakla birlikte Türkiye'de de YouTube yerel sürüm uygulamasına geçilmiş olmasıdır. Türkiye'nin hassasiyetleri çerçevesinde rahatsız olduğu ve Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi tarafından verilmiş olan 05.05.2008 tarih ve Değişik İş 2008/402 Sayılı YouTube web sitesine uygulanmakta olan koruma tedbir kararına söz konusu olan 10 videodan altı tanesinin yayından çıkarıldığı bu yazının yazarları tarafından tespit edilmiştir. Diğer dört videoya ilişkin olarak da Türkiye'den YouTube'a erişilebilse dahi bu videolar izlenememektedir. Bu YouTube'un yerel sürüm uygulaması ile ortaya çıkan bir durumdur. Bu yazının yazarları bu gerekçelere dayanarak söz konusu kararın kaldırılması için Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi'ne başvurmuştur. Mahkeme "içeriğinin yayından çıkarılması talep edilen videoların veri tabanından çıkarılmayıp yayına devam edilerek sadece Türkiye erişiminin engellendiği, aynı husustaki itirazlarla ilgili olarak daha önce Ankara Cumhuriyet Başsavcılığınca 04.06.2008 tarihinde red kararı verildiği anlaşılmalı itirazların reddine karar vermek gerekmiştir" diyerek talebi 09.06.2010 tarihinde reddetmiştir.²¹ Mahkeme açık hem mahkemenin hem de Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının bu videolara 24 aydır Türkiye'den erişilemediğini ve yerel sürüm uygulaması olduğunu bilindiğini ifade etmekte ancak bunun yeterli olmadığını belirtmektedir. Öyleyse iddia ettiğimiz gibi istenen aslında yurt dışındakilerden daha farklı bir yerel sürümdür.

Esas Neden: Siyasi Kontrol ve Sansür

Aslında Haziran 2010 başında ani gelişen IP güncellemesi ve YouTube'a erişimi engelleyecek daha katı bir rejimin uygulanmasını zorunlu kılacak hiçbir unsur kağıt üzerinde yoktur. Tüm bu kargaşanın arka planında İnterneti kontrol altına almak olduğunu tahmin etmek güç değil. Ancak yakın tarihli iki haber artık tahmine de gerek bırakmayacak nitelikte. Başbakan Erdoğan,

güncel

İnternet medyası ile yaptığı "açılım toplantısı"nda medyası- ra sansürü şöyle ögütlemektedir:

"İnternet çıktılarını arkadaşlar getiriyor. İnanın bakmaya utanıyorum. Çünkü oradaki ifadeler hakareti aşiyor. Ailemden geçmişimden geleceğime öyle küfürler vardı ki bunların tarifi mümkün değil. Bunlar insanı katil bile yapar... Yenilir yutulur, tahammül edilir şeyler değil. Bunun bizim toplumumuzun karakteri ile de yakından uzaktan ilgisi yok. Büyük ihtimalle bunlar belki üniversite gençliği. Siz TC Cumhurbaşkanısınız, Başbakanısınız, karşınızdaki bunu yapma hakkını nerden buluyor. Böyle bir hak olamaz. Hukukta yataklık etme var ya, bu da yardım ve yataklıktır. Bunu siz edite edeceksiniz koymayacaksınız, yayınlamayacaksınız."²²

6000 sitenin erişime engellendiği bir ülkede Başbakan'ın bu konuşmasının çok daha ağır anlamları olduğu şüphesizdir.

Ne var ki benzer bir baskının YouTube'a yapılması kolay değildir. Yakın tarihli bir gazete haberi bu bulguyu güçlendiriyor. Habere göre²³, İsrail'in Mavi Marmara saldırısının ardından Başbakan Erdoğan'la ilgili hakaret içeren montajlı görüntülerin YouTube'a düşmesi üzerine BTK harekete geçti. "Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı'na saldırı niteliğindeki montaj videolarının kaldırılmasını" isteyen ancak site yönetiminden "İnternet özgürlüğü"nü kısıtlamak gerekçesiyle ret yanıtı alan BTK, siteye erişimi daha da zorlaştıracak politika izlemeye başladı.

**5651 Sayılı
Yasa'daki katalog
suçlar arasında
"vergî vermeme"
suçu yok.
Türkiye'de
vergisini vermeyen
bir şirketin web
sitesine erişim
engellenir şeklinde
bir hukuki
yaptırım ne 5651
Sayılı Yasa'da ne
de başka bir
yasada mevcut**

Sonucun Ötesinde

Buraya kadar söylediklerimizden Google-YouTube sansürünü aşan daha endişe verici sonuçlar çıkarmak mümkündür. Yukarıda alıntıladığımız çeşitli açıklamalarında, hükümet yetkilileri ve TİB Google şirketini çok ağır bir dille eleştirip, Türkiye Cumhuriyeti'nin böyle başı buyruk bir şirketin yaptıklarına boyun eğmeyeceğini ifade etmektedir. İşin ilginç yanı bu görüşü destekleyenlerin milli duygulara yönelik ifadelerden prim toplarken, bu yaklaşımın yol açacağı siyasi maliyeti yüklenmek istememesi. Eğer Google bu kadar hukuk tanımaz, bu kadar kendi başına buyruk bir siteyse, siteyi tamamen ulaşılmaz hale getirmek gerekmez mi? Siyasi sorumlular bunu yapmaktan kaçınmaktadır, çünkü Google servisine kısa süreli kısmi kesinti bile ciddi bir muhalefetin yükselmesine neden olmuştur. Hükümet, bu sitenin servislerini toptan kesmenin getireceği siyasi maliyeti yüklenememekte ama devamlı ilgili sitelerin milli değerlerimize yaptıkları saldırıya karşı dik durdukları mesajını vermektedir.

Peki buna sevinmeli miyiz? Anayasa'da korunan temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilmemesinin nedeni hakların korunması değil de siyasi maliyetlerse o zaman cevabımız hayır. Gerçekten böylesi keyfi bir politika Google, YouTube gibi dünya devleri söz konusu olduğunda sınırlı bir sansür getirirken alternatif ve muhalif siyasi siteler söz konusu olduğunda sesi tamamen kısma yoluna gidebilir. Yasada hiçbir şekilde düzenlenmemişken bölücü sitelerin de kapatılabileceğinin söylenebilmesini de herhalde bu şekilde yorumlamak gerekir.

Bu nedenle, Google sansürüne yönetsel açıdan karşı çıkmak aslında daha kapsamlı olan bütün İnternet sansür mekanizmasına karşı çıkmak anlamına gelmektedir.

T.C.

ANKARA

1. SULH CEZA MAHKEMESİ

MÜTEFERRİK NO

:2008/402

HAKİM

:HAYRİ KESKİN 29859

KATİP

:İLKAY SEÇME 10008

Ankara C.Başsavcılığının 01.05.2008 tarih ve 2008/852 sayılı yazısı ile belirtilen internet adreslerinde 5816 Sayılı Atatürk aleyhine işlenen suçlar hakkında kanuna aykırılık suçunun işlendiğinden bahisle söz konusu sitelerin erişiminin engellenmesine karar verilmesi talep edilmiş olmakla evrak incelendi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ

TALEBİN KABULÜNE

1- www.youtube.com/watch?v=gNrhNLRdjYI

2- www.youtube.com/watch?v=H2uMe7NTzzE

3- www.youtube.com/watch?v=58kGg8lSyFO

4- www.youtube.com/watch?v=010pPeV1-Kk

5- www.youtube.com/watch?v=s3MVCNWHN8

6- www.youtube.com/watch?v=9vGzXv0cbA

7- www.youtube.com/watch?v=FPN8ct6JQU

8- www.youtube.com/watch?v=DRhyNsiZplk

9- www.youtube.com/watch?v=Ty50xZXf7HU

10- www.youtube.com/watch?v=ILjKyLmEpgy

ara linklerinde 5816 Sayılı Atatürk aleyhine işlenen suçlar hakkında kanuna aykırılık suçunun işlendiği anlaşılmalı <http://www.youtube.com> alan adlı internet sitesine ve bu siteye erişimi sağlayan 208.65.153.238-208.65.153.251 ve 208.65.153.253 IP numaralarına 5651 Sayılı Yasa'nın 8/1-b ve 2,3,9 fıkraları ile CMK 162 maddesi gereğince ENGELLENMESİNE

Evrak üzerinde yapılan inceleme sonunda itirazı kabil olmak üzere karar verildi. 05.05.2008

T.C.

ANKARA

1.SULH CEZA MAHKEMESİ

SAYI

:2008/402 Müt

EK KARAR

HAKİM :HAYRİ KESKİN 29859

KATİP :İLKAY SEÇME 10008

Mahkememize ait 05.05.2008 tarih ve 2008/402 Müt sayısı erişiminin engellenmesine dair karara Yaman Akdeniz, Kerem Altıparmak vekilli Av. Aşşe Altıparmak ile Av. Serkan Cengiz tarafından itiraz edilmiş olmakla evrak incelendi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ

Mahkememiz kararına karşı mahkememiz nezdinde yedi gün içinde itirazın mümkün olduğu ve itiraz süresinin geçtiği, soruşturma aşamasında taraf olmayan itiraz edenlerin itiraz haklarının bulunmadığı, içeriğinin yayından çıkarılması talep edilen videoların veri tabanından çıkarılmayıp yayına devam edilerek sadece Türkiye erişiminin engellendiği, aynı husustaki itirazlarla ilgili olarak daha önce Ankara C.Başsavcılığınca 04.06.2008 tarihinde red kararı verildiği anlaşılmalı itirazların reddine karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM

1- Yaman Akdeniz, Kerem Altıparmak vekilli Av. Aşşe Altıparmak ile Av. Serkan Cengiz'in itirazlarının REDDİNE

Dosyanın C.Başsavcılığına iadesine

Evrak üzerinde yapılan inceleme sonunda karar verildi.09.06.2010

Katip 10008

Hakim 29859

T.C

ANKARA

1.SULH CEZA MAHKEMESİ

SAYI :2008/402 Müt

HAKİM :HAYRİ KESKİN 29859

KATİP :İLKAY SEÇME 10008

EK KARAR

Ankara C.Başsavcılığı Basın Bürosunun 17.06.2010 tarih ve 2008/54 basın Sor.No sayılı yazısı ile mahkememize ait 05.05.2008 tarih ve 2008/402 Müt sayılı kararına ek olarak belirtilen IP numaralarına erişimin engellenmesi talep edilmiş olmakla dosya incelendi.

Evrak incelendi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ

5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Yasaya Aykırılık Suçu ile ilgili olarak mahkememize ait 05.05.2008 tarih ve 2008/402 Müt sayılı verilen tedbir kararının itirazına başlandığı ancak Youtube adlı internet sitesinin çeşitli alan adı ile Türkiye ve diğer ülkelerde bulunan farklı DNS sunucularından IP adresi çözümleyerek dinamik olarak değişen birçok IP adresinden hizmet verdiği ve farklı DNS sunucuları kullanılması halinde Türkiye'den hakkında koruma tedbiri bulunan sitede erişimin sağlandığı ayrıca ktunnel.com - vtunnel.com - nağive.com - go.nağive.com alan adlı internet sitelerinden değişik IP numaralarından erişime engelli siteye direkt olarak erişim imkanı sağlayan linkler verildiği anlaşıldığından mahkememize ait 05.05.2008 tarih ve 2008/402 Müt sayılı kararına ek olarak www.youtube.com ve youtube.com alan adlı internet sitesine ait; 74.125.47.136 - 74.125.47.93 - 74.125.47.190 - 74.125.47.91 - 209.85.227.190 - 209.85.227.91 - 209.85.227.93 - 209.85.227.136 - 209.85.229.91 - 209.85.229.93 - 209.85.229.136 - 209.85.229.190 - 74.125.43.93 - 74.125.43.190 - 74.125.43.91 - 74.125.43.136 - 74.125.39.93 - 74.125.39.91 - 74.125.39.190 - 74.125.39.136 - 74.125.79.91 - 74.125.79.190 - 74.125.79.136 - 74.125.79.93 - 66.102.13.136 - 66.102.13.91 - 66.102.13.190 - 66.102.13.93 - 74.125.115.136 - 74.125.115.190 - 74.125.115.91 - 74.125.115.93 - 74.125.127.136 - 74.125.127.190 - 74.125.127.91 - 74.125.127.93 - 74.125.93.136 - 74.125.93.190 - 74.125.93.91 - 74.125.93.93 - 74.125.95.136 - 74.125.95.190 - 74.125.95.91 ve 74.125.95.93 IP numaralarına 5651 Sayılı Yasanın 8/1-b ve 2,3,9 fıkraları ile CMK 162 maddesi gereğince ERİŞİMİN ENGELLENMESİNE

Evrakin gereği için Ankara C.Başsavcılığı Basın Bürosuna gönderilmesine

Dair dosya üzerinde yapılan inceleme neticesinde itirazı kabul olmak üzere karar verildi. 17.06.2010

Katip 10008

Hakim 29859

T.C

ANKARA

1.SULH CEZA MAHKEMESİ

Değişik İş No :2008/402 Müt

HAKİM :HAYRİ KESKİN 29859

KATİP :İLKAY SEÇME 10008

Mahkememize ait 05.05.2008 tarih ve 2008/402 Müt sayılı erişimin engellenmesine dair ek karara Yaman Akdeniz , Kerem Altıparmak vekili Av. Ayşe Altıparmak, İnternet Teknolojileri Derneği vekili Av. Nihad Karşlı ve Youtube LLC vekili Av. İlay Yılmaz tarafından itiraz edilmiş olmakla evrak incelendi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ

Youtube LLC vekillerinin itiraz dilekçesinde söz konusu internet sitesine erişimi engelleme kararının ve buna ek olarak verilen kararın Anayasaya aykırılığı iddiasında bulunduğu, keza İnternet Teknolojileri Derneği vekili ve Doç. Dr. Yaman Akdeniz, Yar. Doç. Dr. Kerem Altıparmak vekili tarafından da kullanıcı sıfatıyla Youtube internet sitesine erişimin engellenmesine ilişkin kararların kaldırılması talep edilerek itirazda bulunmuş olmakla; yapılan inceleme neticesinde soruşturma aşamasında taraf olmayan şahıs ve kurumların itiraz haklarının bulunmadığı keza içeriğinin yayından çıkarılması talep edilen videoların veri tabanından çıkarılmayıp yayına devam edilerek sadece Türkiye erişiminin engellendiği, aynı husustaki itirazlarla ilgili olarak daha önce Ankara C.Başsavcılığınca 04.06.2008 tarihinde red kararı verildiği ayrıca söz konusu sitenin yayına devam ettiği ve hukuka aykırılığın sürdüğü buna göre Youtube vekilinin Anayasaya aykırılık iddiasının mahkememizce ciddi bulunmadığını, söz konusu sitelerin kanuna aykırı olarak yayına devam ettiği anlaşıldığından bu konudaki itirazların reddine karar vermek gerekmektedir.

HÜKÜM

1- Yaman Akdeniz, Kerem Altıparmak vekili Av. Ayşe Altıparmak, İnternet Teknolojileri Derneği vekili Av. Nihad Karşlı ve Youtube LLC vekili Av. İlay Yılmaz'ın itirazlarının REDDİNE

2- İtirazın incelenmesi için dosyanın Ankara Nöbetçi Asliye Ceza Mahkemesine gönderilmesine
Dosya üzerinde yapılan inceleme sonunda karar verildi. 01.07.2010

Katip 10008

Hakim 29859

1- Yaman Akdeniz ve Kerem Altıparmak (2008), İnternet: Girilmesi Tehlikeli ve Yasaktır, (İmaj: Ankara).

2- Age vd.

3- Bkz. <http://www.sansursuzinternet.org/tr/>

4- TİB İnternet Daire Başkanlığı 03.06.2010 tarihinde <http://www.youtube.com> İnternet adresine Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin kararı ile uygulanan erişim engellemesine ilişkin IP adreslerinin güncellenmesi yönünde bir işlem tesis etmiştir.

5- Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi, Değişik İş 2008/402 sayılı ve 17.06.2010 tarihli karar.

6- Bkz. örneğin "Hukukçulardan TİB'e Google İtirazı, YouTube Uyarısı", BİNET, 08 Haziran 2010,

7- <<http://www.bianet.org/bianet/ifade-ozgurlugu/122600-hukukculardan-tibe-google-itarazi-youtube-uyarisi>>

8- Radikal, "Google, uzlaşmaya geliyor", 13 Haziran 2010.

9- TBMM Tutanakları, 24 Haziran 2010, 1. Oturum.

10- Bkz. Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi 2008/402 Müt sayılı ve 09.06.2010 tarihli kararı, ve Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi, Değişik İş 2008/402 sayılı ve 01.07.2010 tarihli kararı.

11- Özgür Gündem v. Turkey, no. 23144/93, §§ 42-46, ECHR 2000-III, Khurshid Mustafa v. Tarzibachi v. İsveç, App. no. 23883/06, 16 Aralık, 2008 tarihli karar.

12- Report of the OSCE Representative on Freedom of the Media on Turkey and Internet Censorship, January 2010, at <http://www.osce.org/documents/rfm/2010/01/42294_en.pdf>.

13- AĞİT Medya Özgürlüğü Temsilcisi Basın Bülteni, 22 Haziran, 2010, http://www.osce.org/fom/item_1_44754.html.

14- Hemen belirtelim, Başkan'ın Telekomünikasyon Kurumu Başkanının teklifi üzerine Başbakan tarafından atanacağına dair hüküm Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Ancak Başbakan tarafından atanan Başkan halen görevine devam etmektedir. Bkz. AYM'nin 29/1/2009 tarihli ve E.: 2005/85, K.: 2009/15 sayılı Kararı

15- Mart 2007 - Haziran 2008 tarihleri arasında YouTube ile ilgili olarak 17 ayrı erişim engelleme kararı verilmiştir.

16- Taraf Gazetesi, YouTube Müebbetlik, 13.12.2009. AA'nın haberine göre Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı Tayfun Acarer, YouTube yasağıyla ilgili olarak "Konuyla ilgili 32 karar var, daha birincisi uygulanıyor" dedi.

17- Kerem Altıparmak, Tescilli Sansüre Devam: Terörle Mücadele Yasasının Son Marifetleri, BİNET, 23 Ocak, 2010, <http://bianet.org/biamag/ifade-ozgurlugu/119630-tescilli-sansure-devam-terorle-mucadele-yasasinin-son-marifetleri>

18- Bakınız Google, Government requests directed to Google and YouTube, <http://www.google.com/governmentrequests/> ve Google FAQ, <http://www.google.com/governmentrequests/faq.htm>

19- Yaman Akdeniz, TİB'e Erişim Engelleme İstatistiklerini Gizlemekten Dava, BİNET, 13.05.2010, <http://bianet.org/bianet/ifade-ozgurlugu/121956-tibe-erisim-engelleme-istatistiklerini-gizlemekten-dava>.

20- Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi 2008/402 Müt sayılı ve 09.06.2010 tarihli kararı, ve Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi, Değişik İş 2008/402 sayılı ve 01.07.2010 tarihli kararı.

21- Ankara 1. Sulh Ceza Mahkemesi 2008/402 Müt sayılı ve 09.06.2010 tarihli karar.

22- "Erdoğan: Okuyucu yorumları adamı katil eder", Radikal, 6.6.2010. <<http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetay&ArticleID=1000993&Date=07.06.2010&CategoryID=78>>

23- Olcay Aydılek, "Ben giriyorum siz de girin" demişti, Habertürk, 17.6.2010.